

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(prvopodpisana mag. Urška Klakočar Zupančič)

Ljubljana, 8. 5. 2025

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	08-05-2025	
Šifra:	000-02125-211	
Povezava:		
EPA:	2100-IX	EU:
Sign. zn.:		
Kratika:	11.43	

Na podlagi 110. in 169.a člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23) ter 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11, 48/12 in 17/22) podpisani poslanke in poslanci vlagamo

Predlog deklaracije
o vzponu skrajne desnice v Evropi
»NIKOLI VEČ«

Pri obravnavi Predloga deklaracije o vzponu skrajne desnice v Evropi »NIKOLI VEČ« v Državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagateljev sodelovala mag. Urška Klakočar Zupančič.

Priloga:

- Predloga deklaracije o vzponu skrajne desnice v Evropi »NIKOLI VEČ«
- Podpisi poslank in poslancev

Na podlagi 110. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21 in 58/23) je Državni zbor na seji _____ sprejel

Deklaracijo o vzponu skrajne desnice v Evropi »NIKOLI VEČ«

Izhajajoč iz vrednot ustavne in parlamentarne demokracije, mirovne politike ter kulture miru in nenasilja, politične stabilnosti in svobode ter Deklaracije o zunanji politiki Republike Slovenije, ki kot temeljne cilje zunanje politike Republike Slovenije določa mir in varnost v Evropi in širše v svetu ter okrepljen multilateralni sistem, ki temelji na učinkoviti Organizaciji združenih narodov, suvereni enakosti držav, kolektivni varnosti, mirnem reševanju sporov, visokih standardih človekovih pravic, močni vlogi mednarodnega prava, okrepljenem mednarodnem razvojnem sodelovanju in trajnostnem razvoju;

ob spoštovanju Ustave Republike Slovenije, ki Republiko Slovenijo opredeljuje kot demokratično republiko ter pravno in socialno državo, kjer veljajo najvišji standardi varovanja človekovih pravic vsakogar brez kakršnekoli diskriminacije, še posebej pa njenega 63. člena, ki določa, da je protiustavno »vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti«;

ob potrditvi zavezanosti ciljem in vrednotam ter načelom in določilom Splošne deklaracije človekovih pravic, Ustanovne listine Organizacije združenih narodov (OZN), Pogodbe o Evropski uniji, Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter Konvencije o varstvu človekovih pravicah in temeljnih svoboščin, ki so skupne vsem državam članicam Evropske unije (EU); in ker so vrednote, prizadevanja in ravnanja skrajno desnih strank in skupin v nasprotju s cilji, vrednotami in načeli OZN in EU;

ob upoštevanju Resolucije Generalne skupščine OZN št. 71/179 z dne 19. decembra 2016 o boju proti povečevanju nacizma, neonacizma in drugih praks, ki prispevajo k spodbujanju sodobnih oblik rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije in s tem povezane nestrpnosti;

ob zavedanju pomena miru v Evropi ter nezamenljivega poslanstva Sveta Evrope, Evropske unije in Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi pri zagotavljanju miru, sobivanja in sodelovanja med državami in narodi evropskega kontinenta ter vloge Republike Slovenije pri tem;

izhajajoč iz dejstva, da predstavljajo demokracija, kultura spoštovanja in strpnosti, dialog in solidarnost temelj miroljubnega sobivanja, medsebojnega razumevanja in sodelovanja ter krepitve prijateljskih oziroma partnerskih vezi med državami in narodi v Evropi;

ob zavedanju, da so varna in stabilna Evropa, spoštovanje človekovega dostojanstva, svoboda, demokracija, enakost pred zakonom, načelo pravne države in spoštovanje človekovih pravic, blaginja celotnega prebivalstva Evrope ter enakopravnost držav ob spoštovanju njihovih raznolikosti v središču prizadevanj in ukrepov ter v strateškem interesu tako Republike Slovenije kot tudi celotne EU in vseh držav sveta;

upoštevajoč, da skrajno desne skupine ter neofašistična in neonacistična gibanja v družbi spodbujajo sovraštvo, nestrpnost in nasilje proti domnevnim sovražnikom, le-to pa je uperjeno predvsem proti tujcem, migrantom, predstavnikom nevladnih organizacij, zagovornikom človekovih pravic in vsem ostalim drugače mislečim, ki so dojeti kot tuji ali drugačni na podlagi rojstva, državljanstva, religije, kulture ali barve kože;

ob zavedanju, da je pomanjkljivo izvajanje resnih ukrepov učinkovitega preventivnega spremljanja, prepoznavanja in naslavljanja vzrokov za krepitev skrajno desnih skupin, gibanj in organizacij omogočilo porast rasizma, ksenofobije, sovražnega govora, nasilja nad manjšimi in drugih oblik nestrpnosti po Evropi;

ob upoštevanju dejstva, da so v Evropskem parlamentu zastopane tudi skrajno desne, odkrito rasistične, post-fašistične, ksenofobne in nestrpne politične stranke, ki v institucijah EU in izven slednjih širijo sovraštvo do manjšin ter drugače mislečih;

ob zavedanju, da Republika Slovenija do konca leta 2025 zaseda mesto nestalne članice Varnostnega sveta OZN, kar ji nalaga še večjo odgovornost, da še intenzivneje sodeluje pri vseh prizadevanjih, pobudah in iniciativah za varnost, mir, sožitje in strpnost povsod po svetu;

ob prihajajoči obeležitvi 80. obletnice konca druge svetovne vojne, ki so jo zaznamovala vojna grozodejstva nacističnih in fašističnih režimov in je povzročila dotlej najhujše trpljenje ljudi in okupacijo držav v Evropi in po svetu, ter ob zavedanju, da je naša dolžnost zagotoviti, da se kaj takega ne bo nikoli več ponovilo;

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

1. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se tako na ravni EU, kot tudi v posameznih evropskih državah, pri čemer Republika Slovenija ni izjema, krepijo skrajno desni ekstremizmi ter z njimi povezani neofašizem, neonacizem, rasizem in ksenofobija, kar normalizira sovražni govor in druge oblike nestrpnosti, ki lahko vodijo tudi v izvajanje nasilja;
2. ugotavlja, da je velika večina politikov iz skrajno desnega političnega spektra nagnjena k izključevanju in diskriminaciji drugačnih in drugače mislečih ter k normalizaciji izražanja sovraštva in nestrpnosti na podlagi barve kože, nacionalnega porekla, vere, kulture ali spolne usmerjenosti ter da prikazuje desničarske avtorske režime po Evropi in svetu kot pristne varuhe tradicionalnih družbenih in družinskih vrednot ter homogenih nacionalnih identitet, obenem pa druge kulture in narode dojemajo kot manjvredne oziroma grožnjo pri ohranjanju lastne identitete;
3. je še zlasti zaskrbljen zaradi nasilja pripadnikov skrajno desnih skupin, ki je uperjeno proti posameznim skupinam, kot so temnopolti Evropejci, muslimani, Romi, državljani tretjih držav, osebe LGBTIQ+, invalidi, brezdomci, in proti drugim predstavnikom manjšin; ob tem pa ostro obsoja in obžaluje nasilne fizične napade in pohode skrajno desnih skupin, ki so se v zadnjem obdobju zgodili v več državah članicah EU;
4. se zaveda, da skrajno desne politične stranke ter ultra nacionalistična, šovinistična, rasistična in ksenofobna gibanja po vsej Evropi želijo mobilizirati državljane na podlagi svojih etnonacionalističnih in ekskluzivističnih programov, ki so v nasprotju s prizadevanji za sodelovanje, solidarnost, sožitje in blaginjo med državami in narodi Evrope;
5. posledično ugotavlja, da skrajno desne politike, ki se širijo po Evropi, ogrožajo temeljni model evropske demokracije, ki temelji na enakopravnosti, človekovih pravicah, vladavini prava in socialni pravičnosti;
6. opozarja na nevaren trend porasta diskriminatorne in izključujoče propagandne retorike in širjenja sovražnega govora, ki jo v zadnjih letih vse bolj aktivno uporabljajo skrajno desne skupine, kar vodi do delitev in v destabilizacijo evropske demokratične družbe;

7. izpostavlja, da mora EU skupaj z državami članicami okrepiti prizadevanja, da Evropa ostane celina z različnimi tradicijami, kulturami in jeziki, vendar hkrati okolje skupnih ciljev in vrednot, kot so demokracija, pravna država, mir, človekove pravice, blaginja, solidarnost, socialna enakost in spoštovanje drugačnosti;
8. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se z vsakim novim sklicem Evropskega parlamenta povečuje število izvoljenih poslancev, ki prihajajo iz vrst skrajno desnih političnih skupin, in ki na eni strani širijo sovražno retoriko in izključevalni diskurz, na drugi strani pa vzbujajo strah v družbah držav članic ter krepijo nezaupanje v delo EU institucij;
9. opaža, da postaja ključna značilnost skrajno desnih političnih skupin v Evropi zavračanje evropske integracije, zavzemanje za bolj omejeno evropsko sodelovanje zgolj na določenih področjih politik ter nenazadnje prizadevanje za izstop držav iz EU oziroma za njeno razpustitev, njihovo dosedanje delovanje v EU institucijah pa je pokazalo, da se borijo predvsem proti doseganju političnega konsenza, še zlasti pri vprašanih migracijske politike in pravic manjšin;
10. izraža zaskrbljenost zaradi vse pogostejših poskusov vmešavanja tretjih držav v volitve in demokratične procese tako na ravni EU kot tudi v posameznih državah članicah EU, tudi oziroma predvsem s podpiranjem skrajno desnih političnih opcij, katerih cilj je spodkopavati, razdeliti in oslбити Evropsko unijo;
11. kljub prej navedenemu vztraja pri spodbujanju poglobljanja evropske integracije in tesnejšem povezovanju držav članic EU, saj lahko le kot povezana skupnost učinkovito rešujemo izzive čezmejnih razsežnosti, le-to pa bo Evropsko unijo naredilo še močnejšo, stabilnejšo, varnejšo in odpornejšo;
12. se zaveda, da se Evropska unija v zadnjih letih sooča s številnimi notranjimi in zunanjimi izzivi in krizami – zlasti v zvezi z migracijami, demografskim upadanjem, varnostjo, terorizmom, kibernetскими napadi, podnebnimi spremembami, ter ohranjanjem multipolarnega svetovnega reda –, zaradi katerih je na preizkušnji njena trdnost, odpornost, nadaljnji razvoj ter zmožnost odločnega, hitrega in enotnega ukrepanja;

13. upoštevajoč prej navedeno, priporoča Evropski uniji, naj omenjene izzive sprejme kot priložnost za iskanje novih pristopov in rešitev ter bolj organiziranih odzivov na skupni ravni, v duhu sodelovanja in solidarnosti med svojimi članicami ter v prizadevanju za oblikovanje vse tesnejše zveze med državami Evrope;
14. se zavzema za izboljšanje komunikacije institucij in predstavnikov Evropske unije z državljani EU ter za bolj aktivno udeležbo državljanov EU v odločanju o zadevah skupnega pomena, pri čemer naj bodo v ospredju pričakovanja državljanov, zlasti glede socialne pravičnosti, konkurenčnosti, delovnih mest, okoljske politike in odzivanja na elementarne nesreče, varnosti ter prehranske in energetske (samo)oskrbe – tovrstna usmeritev je namreč ključna, da se na eni strani okrepi evropska identiteta državljanov EU in skupnostna zavest, ki predstavljata vezivo družbe, in se na drugi strani čim bolj omeji prizadevanja skrajno desnih skupin za uporabo in zlorabo mehanizmov EU za svoje etnonacionalistične projekte ter širjenje svojih ekstremističnih prepričanj;
15. se zaveda, da se večina neofašističnih in neonacističnih organizacij ter skrajno desnih političnih strank sklicuje na načelo svobode govora oziroma svobode izražanja; obenem pa se zaveda, da pravica do svobode govora oziroma svobode izražanja ni absolutna in je omejena s pravicami drugih, saj svoboda enega posameznika ne sme prekomerno poseči v človekovo dostojanstvo drugega;
16. ugotavlja, da skrajno desne skupine z dobro financiranimi mednarodnimi kampanjami aktivno izkoriščajo in zlorabljajo različne družbene platforme za širjenje sovražne retorike, dezinformacij, strahu ter svojih ekstremističnih ideologij in prepričanj ter tudi za organiziranje in usklajevanje svojih aktivnosti po vsej Evropi; posledično kot odgovor na obsežno uporabo spletnih platform s strani skrajno desnih skupin opozarja na potrebo po povečanju družbene odpornosti proti tovrstnim ekstremističnim vsebinam in aktivnostim;
17. poziva Evropsko unijo, da zaščiti informacijski prostor EU pred dezinformacijami in lažnimi novicami ter sovražnim govorom, nestrpnostmi in diskriminacijami, saj le-ti povzročajo napetosti ter v skrajni obliki vodijo do resnih kršitev človekovih pravic ter do naraščanja radikalizacije in nasilnega ekstremizma v evropski družbi;

18. poziva države članice Evropske unije, naj ukrepajo zoper neofašistične in neonacistične skupine, gibanja oziroma organizacije ter vse druge ustanove ali združenja, ki slavijo in poveljujejo nacizem in fašizem; obenem pa izraža potrebo po okrepljenem sodelovanju in ažurni izmenjavi informacij med državami članicami Evropske unije, s ciljem učinkovitejšega boja proti širjenju in čezmejnemu delovanju skrajno desnih skupin po celotni Evropi;
19. je zaskrbljen, ker se v javnosti in za komercialne namene po Evropi še vedno uporabljajo simboli nacističnih in fašističnih režimov, ter pozdravlja, da je več evropskih držav prepovedalo javno izpostavljanje, uporabo in širjenje nacističnih in fašističnih simbolov, emblemov, zastav, uniform, himen, itd. (razen ko gre za uporabo v umetniške, izobraževalne ali akademske namene);
20. opozarja, da tudi v Republiki Sloveniji obstajajo skrajno desne ekstremistične skupine, gibanja in organizacije, ki predstavljajo tveganje za državno varnost, vladavino prava in demokratični ustroj družbe, zato se je proti njim potrebno zoperstaviti pravočasno, odločno in dolgoročno;
21. izraža zaskrbljenost, ker nekatere konservativne in desnosredinske stranke tako v Sloveniji kot tudi v Evropi zaradi privlačnosti ekstremističnih desničarskih zahtev in obljub vse bolj prevzemajo skrajno desna, neonacistična in neofašistična stališča in retoriko ekstremističnih strank, s čimer legitimirajo njihove nevarne politike, s tem pa se te skrajne politike vse bolj selijo v družbeno sredino oziroma v tako imenovani politični 'mainstream';
22. izpostavlja skrb vzbujajoč podatek, da so nekateri poslanci trenutnega sklica Državnega zbora in nekateri poslanci Evropskega parlamenta iz Republike Slovenije osebno povezani in v rednem stiku s pripadniki skrajno desnih, neonacističnih in neofašističnih skupin, gibanj in organizacij;
23. poziva Vlado Republike Slovenije k pripravi nacionalne strategije za boj proti skrajno desnemu ekstremizmu, ki bo vsebovala cilje, ukrepe in sistemske odzive za preprečevanje pojavljanja in širjenja skrajno desnih, neonacističnih in neofašističnih ideologij in z njimi povezanimi skupin, gibanj in organizacij, kar bo zmanjšalo ranljivosti Slovenije pred desničarskim nasilnim ekstremizmom ter zagotovilo varnost državljanov in prebivalcev Republike Slovenije pred tovrstnimi radikalnimi grožnjami;

24. podpira aktivnosti organizacij civilne družbe, ki se borijo proti širjenju (neo)nacizma, (neo)fašizma, rasizma, ksenofobije, sovražnega govora, nasilja nad manjšinami in drugih oblik nestrpnosti, ter poziva, naj se jih zaščitijo; obenem pa v boju proti tovrstnim ekstremističnim vsebinam in radikalnim ideologijam apelira k poglobljenemu sodelovanju med organi pregona, sodnimi organi in organizacijami civilne družbe tako na ravni Republike Slovenije kot tudi na ravni EU;
25. meni, da nevladne organizacije oziroma društva, ki delujejo v Republiki Sloveniji in razpihujejo narodno, rasno, versko ali drugo sovraštvo, nasilje, ksenofobijo, izključevanje in druge oblike nestrpnosti, v nobenem primeru ne bi smeli pridobiti statusa nevladne organizacije v javnem interesu, ki jim omogoča financiranje iz javnih sredstev;
26. poziva predsednika oziroma predsednico Republike Slovenije k odvzemu državnega odlikovanja, v kolikor se ugotovi, da je bil kateri od prejemnikov slednjega zaradi svojega delovanja oziroma aktivnosti znotraj skrajno desnih skupin, gibanj oziroma organizacij pravnomočno obsojen na zaporno kazen za kaznivo dejanje zoper človekove pravice, varnost Republike Slovenije in njeno ustavno ureditev;
27. poudarja, da predstavljajo relativizacija, zanikanje oziroma zmanjševanje pomena nacističnih in fašističnih zločinov, ki so bili storjeni tekom druge svetovne vojne, prvi korak k ponovnemu obujanju teh nevarnih idej iz tega mračnega zgodovinskega obdobja, ter da je ozaveščenost o preteklosti eden od predpogojev za preprečevanje ponovnega pojava in širitve tovrstnih radikalnih in nasilnih ekstremističnih ideologij v prihodnosti;
28. izraža globoko zaskrbljenost nad ugotovitvami, ki kažejo na visoko stopnjo ravnodušnosti, nezainteresiranosti ter nepoznavanja fenomenov in zgodovine nacizma in fašizma ter njunih sodobnih pojavnih oblik med mlajšimi generacijami, saj tako stanje tovrstnim ekstremizmom odpira vstopna vrata v vrednostno-etični prostor družb;
29. v luči poročanja o povečanem tveganju radikalizacije mladih v zadnjih letih opozarja na pomen izobraževanja o bogastvu raznovrstnosti naše družbe in naši skupni zgodovini Evrope kot branika pred širjenjem skrajno desničarskih ekstremističnih ideologij, zato poziva vse države članice EU, da v učne načrte in šolske učbenike v vseh šolah v EU vključijo zgodovino in analizo posledic nacističnih in fašističnih režimov;

30. ugotavlja, da so se orodja in pooblastila, ki jih imajo državni organi na razpolago za boj proti nasilnim ekstremizmom v tem mandatu Državnega zbora izboljšala, obenem pa poziva Vlado RS, da preuči ustreznost obstoječe zakonodaje in jo po potrebi dopolni oziroma nadgradi;
31. pozdravlja sprejem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1B), ki je bil potrjen v Državnem zboru dne 19. 12. 2024, in ki na javnih krajih prepoveduje poveličevanje in spodbujanje nacističnih in fašističnih ideologij;
32. spodbuja politične akterje k spoštljivemu in vključujočemu javnemu diskurzu, k obsodbi sovražnega govora ter k zagovarjanju politik, ki podpirajo demokratične vrednote, človekove pravice, enakopravnost in družbeno odgovornost;
33. poziva predstavnike političnih strank v Evropi, da se poenoteno odzivajo na pojav in širjenje skrajno desnih, (neo)nacističnih in (neo)fašističnih ideologij po Evropi, da se od skrajno desnih političnih strank oziroma organizacij jasno distancirajo ter jih potisnejo na rob političnega prostora, tako z javnim zagovarjanjem človekovega dostojanstva, enakosti, demokratičnih načel, pravne države in socialne pravičnosti, kot tudi z nedvoumnim zavračanjem vseh oblik sovraštva, nestrpnosti in nasilja;
34. odločno obsoja vztrajna prizadevanja skrajno desnih političnih strank za zlorabo in potvarjanje zgodovinskega spomina ter izkrivljanje zgodovinskih dejstev o najbolj tragičnem obdobju v Evropi, to je času naci-fašističnega terorja, da bi s tem poskusile upravičiti svoje aktualne politične agende, pa tudi poskuse sistematičnega širjenja lažnega zgodovinskega diskurza;
35. ob 80. obletnici od osvoboditve nacističnega koncentracijskega taborišča Auschwitz-Birkenau opominja v kakšno brezno sovraštva in strahu lahko pade naša skupnost, če sovražni govor, diskriminatorna propaganda in nasilje prevladajo nad razumom, strpnostjo, sočutjem in sprejemanjem različnosti;
36. poudarja, da bi morala tragična preteklost Evrope še naprej služiti kot moralni in politični navdih in pobuda za soočanje z izzivi današnjega sveta, vključno z bojem za pravičnejši svet, z oblikovanjem odprtih in strpnih družb ter skupnosti, ki vključujejo etnične, rasne, verske in druge manjšine, ter z zagotavljanjem evropskih demokratičnih vrednot za vse;

37. pooblašča predsednico Državnega zbora Republike Slovenije, da o pričujoči deklaraciji obvesti predsednico Republike Slovenije, predsednika Vlade Republike Slovenije, predsednico Evropskega parlamenta, predsednika Evropskega sveta, predsednico Evropske komisije in generalnega sekretarja Sveta Evrope.

OBRAZLOŽITEV:

Evropska unija, ki je bila zgrajena na pogorišču vojne, katero so zanetili in sprožili nacistični in fašistični režimi, se v zadnjem obdobju ponovno srečuje s porastom skrajno desnih, (neo)nacističnih in (neo)fašističnih ideologij in z njimi povezanimi skupinami, gibanji in organizacijami.

Neonacistična in neofašistična gibanja in stranke se znova dvigajo na površje – gre za spiralo sovraštva, ksenofobije, diskriminacije, nestrpnosti in nenazadnje nasilja, ki se nevarno širi in razrašča po vsej Evropi. V javnosti se teme, s katerimi skrajna desnica nagovarja volivce, iz dneva v dan kažejo kot aktualnejše in vse bolj pereče.

Razlogov, zakaj so takšna radikalna gibanja v porastu, je več. V prvi vrsti so to negotove varnostne, vrednostne in gospodarske razmere na evropski celine in širše po svetu. K temu lahko dodamo že več let trajajočo migrantsko problematiko ter nezaupanje državljanov EU v evropski integracijski projekt.

V tej zapleteni situaciji in v današnjem zelo kompleksnem svetu so seveda zelo privlačne enostavne populistične rešitve, formule, ki zelo jasno določijo krivca, in zelo jasno povejo, kaj je s krivcem treba narediti. Ta oblika radikalizacije v Evropi tako ne prihaja od zunaj, tako kot nekatere druge grožnje, ampak ta ekstremizem prihaja od znotraj, pod pretvezo, da s tem branijo svoje domove in lastnino pred nekom od zunaj.

Če je zaradi grozljive izkušnje z nacističnim in fašističnim režimom med drugo svetovno vojno po letu 1945 obstajal vseevropski in vse-svetovni antifašistični konsenz, se je v zadnjih letih to spremenilo – ta konsenz namreč izginja oziroma ne obstaja več. Če ne obstaja nič, kar bi skrajno desnico nadomestilo, in tako desni ekstremizem postane samo še ena od številnih političnih izbir, potem se moramo vprašati, ali smo obsojeni na ponovitev zgodovine. Tega seveda ne smemo dopuсти. Ta mračni del zgodovine se nikoli ne sme ponoviti. Nikoli več.

Letos, leta 2025, obeležujemo 80. obletnico od konca druge svetovne vojne. Letos mineva tudi 80 let od osvoboditve nacističnega koncentracijskega taborišča Auschwitz-Birkenau, kjer je bilo pobitih več kot 1,3 milijona ljudi, med njimi tudi Slovenke in Slovenci. Ni besed, ki bi lahko opisale vse grozote popolnega razčlovečenja in brezčutne množične morije, ki se je dogajala skoraj pet let v kraju z imenom, ki simbolizira vse to, kar človeška civilizacija ni. Vse neopisljive grozote nacističnega režima pa se ne bi zgodile, če pri teh zavržnih dejanjih ne bi sodelovala množica od sovraštva in strahu popolnoma zaslepljenih

posameznikov ter oportunistov. Beseda Auschwitz naj nam zato služi tudi kot opomin. Opomin, v kakšno brezno sovraštva in strahu lahko pade skupnost, če sovražni govor, diskriminatorna propaganda in nasilje prevladajo nad strpnostjo, sočutjem in sprejemanjem različnosti. Če želimo našo skupnost poimenovati civilizacija, se takšni pojavi ne smejo nikoli več ponoviti. In prav zato si moramo vsako leto znova in znova ponavljati: Zgodovina se ne sme ponoviti. Nikoli več!

Kljub temu pa se je v zadnjem obdobju ponovno začel bliskovito širiti skrajno desni ekstremizem ter naofašistična in neonacistična gibanja po celotni Evropi. Zato je sedaj skrajni čas, da s širokim soglasjem sprejmemo priloženo Deklaracijo in glede te skrb vzbujajoče tematike pošljemo jasno in odločno stališče tako našim državljanom in državljanom kot tudi celotni Evropi.

Prvi korak pri reševanju vsakega problema je spoznanje, da ta obstaja. Dejstvo je, da (neo)nacizem in (neo)fašizem na stari celini še obstajata in se krepi tudi v 21. stoletju. Ne moremo in ne smemo zgolj zamižati, pogledati stran in se pretvarjati, da skrajno desnega ekstremizma ni. Pa še kako je prisoten – in ravno v zadnjih nekaj letih je dobil največji zagon od konca druge svetovne vojne. Tudi na zadnjih lanskoletnih volitvah v Evropski parlament je skrajna desnica dosegla rekorden uspeh in prejela največje število poslanskih sedežev doslej. Zadeva je zaskrbljujoča in terja odločen odziv, kot je zapisano v pripravljene Deklaraciji.

Namen predmetne Deklaracije je, da se ob obeležitvi 80. obletnice konca druge svetovne vojne, ki so jo zaznamovala vojna grozodejstva nacističnega in fašističnega režima in je povzročila dotlej najhujše trpljenje ljudi in okupacijo držav v Evropi, opozori na nevaren trend ponovnega porasta skrajno desnih ter (neo)nacistični in (neo)fašističnih skupin, gibanj, organizacij in političnih strank, ki širijo rasizem, ksenofobijo, diskriminatorno propagandno retoriko, sovražni govor, nasilje do manjšin in druge oblike nestrpnosti po Evropi, le-to pa vodi v razdvajanje in destabilizacijo evropske demokratične družbe.

Deklaracija opozarja, da je ključna značilnost skrajno desnih političnih skupin v Evropi postalo tudi zavračanje evropske integracije, zavzemanje za bolj omejeno evropsko sodelovanje ter nenazadnje prizadevanje za izstop držav iz Evropske unije oziroma za njeno razpustitev. Kljub tovrstnemu destruktivnemu delovanju skrajne desnice pa Deklaracija vztraja pri spodbujanju poglobljanja evropske integracije in tesnejšem povezovanju držav članic EU, saj lahko le kot povezana skupnost učinkovito rešujemo izzive čezmejnih razsežnosti, le-to pa bo Evropsko unijo naredilo še močnejšo, stabilnejšo, varnejšo in odpornejšo.

V Deklaraciji Državni zbor tudi ugotavlja, da skrajno desne skupine izkoriščajo in zlorablajo različne družbene platforme in svetovni splet za širjenje sovražne retorike, dezinformacij, strahu ter svojih ekstremističnih ideologij in prepričanj ter za organiziranje in usklajevanje svojih aktivnosti po vsej Evropi, pri tem pa poziva Evropsko unijo, da zaščiti informacijski prostor EU pred lažnimi novicami in sovražnim govorom, nestrpnostmi in diskriminacijami, ki jih objavljajo pripadniki teh skupin, saj le-ti povzročajo napetosti ter v skrajni obliki vodijo do resnih kršitev človekovih pravic ter do naraščanja radikalizacije in nasilnega ekstremizma v evropski družbi.

Deklaracija poudarja, da vzpon skrajne desnice ni zgolj problem drugod po Evropi, ampak tudi v Sloveniji obstajajo skrajno desne, (neo)nacistične in (neo)fašistične ekstremistične skupine, gibanja in organizacije, ki predstavljajo tveganje za državno varnost, vladavino prava in demokratični ustroj družbe. Nenazadnje je shod zamaskiranih skrajnežev junija lani v centru Ljubljane ponovno opozoril na njihovo delovanje in njihov namen, tj. ustvarjanje nemira, nestrpnosti in nasilja ter kaotičnih razmer. Še en incident se je zgodil decembra lani, ko sta dva moška vstopila v enega od ljubljanskih lokalov, dvignila desno roko v nacistični pozdrav, poškodovala tujo lastnino ter pobegnili.

Obenem pa je v Deklaraciji izpostavljena skrb, ker nekatere konservativne in tako imenovane desnosredinske stranke – tako v Sloveniji kot tudi drugod po Evropi – zaradi privlačnosti ekstremističnih desničarskih zahtev in obljub vse bolj prevzemajo skrajno desna, neonacistična in neofašistična stališča in retoriko ekstremističnih strank, s čimer legitimirajo njihove nevarne politike, s tem pa se te skrajne politike vse bolj selijo v družbeno sredino oziroma v t. i. politični 'mainstream'.

Državni zbor v Deklaraciji izraža tudi globoko zaskrbljenost nad ugotovitvami, ki kažejo na visoko stopnjo ravnodušnosti, nezainteresiranosti ter nepoznavanja fenomenov in zgodovine nacizma in fašizma ter njunih sodobnih pojavnih oblik med mlajšimi generacijami, saj tako stanje tovrstnim ekstremizmom odpira vstopna vrata v vrednostno-etični prostor družb. Posledično pa opozarja na pomen izobraževanja o bogastvu raznovrstnosti naše družbe in naši skupni zgodovini Evrope kot branika pred širjenjem skrajno desničarskih ekstremističnih ideologij, zato poziva vse države članice EU, da v učne načrte in šolske učbenike v vseh šolah v EU vključijo zgodovino in analizo posledic nacističnih in fašističnih režimov.

V sklepnem delu Deklaracija poziva predstavnike političnih strank v Evropi, da se poenoteno odzivajo na pojav in širjenje skrajno desnih, (neo)nacističnih in

(neo)fašističnih ideologij po Evropi, da se od skrajno desnih političnih strank oziroma organizacij jasno distancirajo ter jih potisnejo na rob političnega prostora, tako z javnim zagovarjanjem človekovega dostojanstva, enakosti, demokratičnih načel, pravne države in socialne pravičnosti, kot tudi z nedvoumnim zavračanjem vseh oblik sovraštva, nestrpnosti in nasilja.

Obrazložitev predlagane deklaracije naj zaključimo s sledečo mislijo: Tragična preteklost Evrope bi morala služiti kot moralni in politični navdih ter pobuda za soočanje z izzivi današnjega sveta, vključno z bojem za pravičnejši svet, z oblikovanjem odprtih in strpnih družb ter skupnosti, ki vključujejo etnične, rasne, verske in druge manjšine, ter nenazadnje z zagotavljanjem evropskih demokratičnih vrednot za vse. Zgodovina pa se ne sme ponoviti – nikoli več!

PRILOGA:

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV

Poslanska skupina Svoboda

mag. Nataša Avšič Bogovič

dr. Mirjam Bon Klanjšček

Uroš Brežan

Bojan Čebela

Jožica Derganc

Sandra Gazinkovski

Vera Granfol

Lena Grgurevič

mag. Alma Intihar

Robert Janev

Andreja Kert

mag. Urška Klakočar Zupančič

mag. Darko Krajnc

mag. Tamara Kozlovič

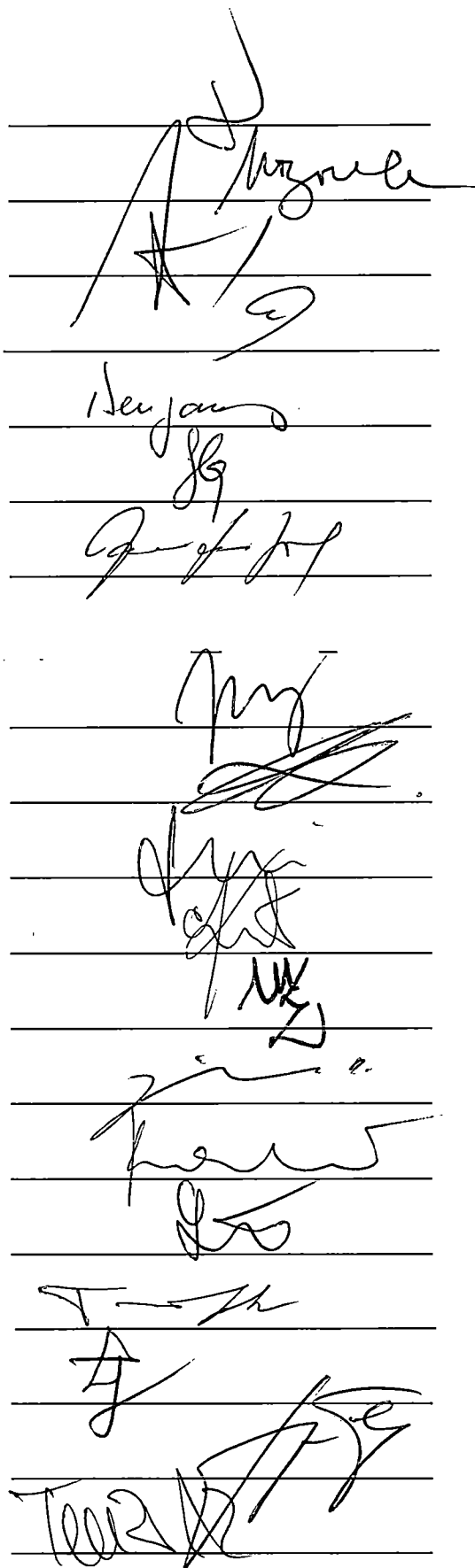
Miha Lamut

Tomaž Lah

Jurij Lep

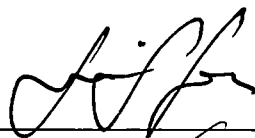
Aleš Lipičnik

Tereza Novak

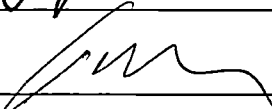

Handwritten signatures of the members of the 'Svoboda' parliamentary group, corresponding to the names listed on the left. The signatures are written on a set of horizontal lines.

Gašper Ovnik

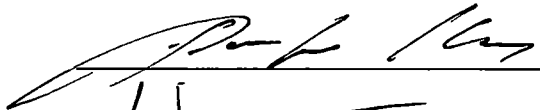
mag. Dean Premik

dr. Martin Premk

Aleksander Prosen Kralj

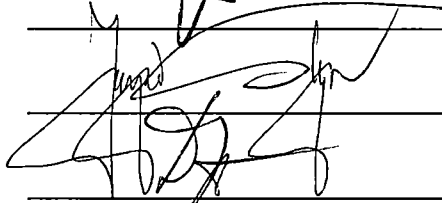
Andreja Rajbenšu

Aleš Rezar

Janja Sluga

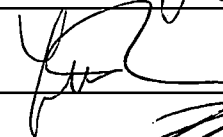
Dušan Stojanovič

Dejan Süč

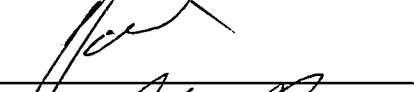
Katarina Štravs

Lucija Tacer

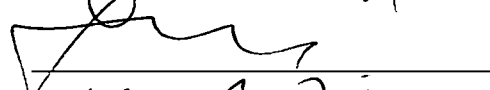
Teodor Uranič

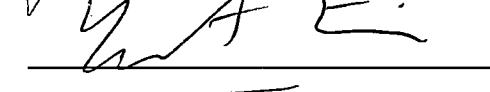
Tamara Vonta

mag. Rastislav Vrečko

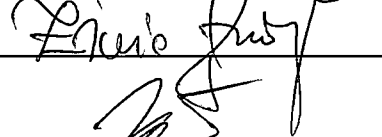
Branko Zlobko

Lenart Žavbi

Sara Žibrat

Andreja Živic

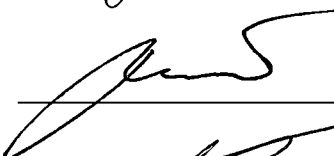
Jernej Žnidaršič

Podpisi poslank in poslancev SD:

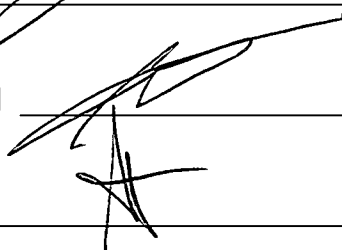
Jani PREDNIK

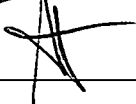
Predrag BAKOVIĆ

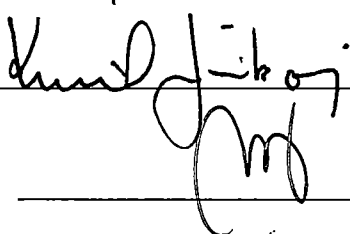
Damijan BEZJAK ZRIM

mag. Meira HOT

Soniboj KNEŽAK

mag. Bojana MURŠIČ

Jonas ŽNIDARŠIČ

